

EUROPEAN UNION

The Balkan Cluster

Bulgaria-Serbia
IPA Cross-Border Programme

OCENA POTREBA KLASTERA

U NISAVSKOM, PIROTSKOM, JABLANIČKOM & PČINJSKOM OKRUGU

KROZ IPA PROGRAM PREKOGRANIČNE SARADNJE BUGARSKA-SRBIJA

*Niš, Srbija
Decembar, 2015*

Odgovornost

Ovaj dokument je realizovan uz pomoć sredstava Evropske unije kroz "IPA Program" prekogranične saradnje Bugarska-Srbija pod brojem CCI No 2007CB16IPO006. Jedinstveno odgovorno lice za sadržaj ovog dokumenta je „KUĆA KLASTERA“ Niš i ni na koji način ne može biti tumačen kao stav Evropske unije ili Upravljačkog tela programa.

CONTRACT TITLE: EXTERNAL EXPERTISE – CLUSTER DEVELOPMENT SERVICES

Contract no. 2007CB16IPO006 – 2011 – 2-167/TD-1

The project „The Balkan Cluster“ is co-funded by EU through the Bulgaria–Serbia IPA Cross-border Programme.

SADRŽAJ

LISTA SKRAĆENICA	4
UVOD.....	5
1. JAČANJE KLASTERA U PREKOGRANIČNOM REGIONU BUGARSKE I SRBIJE	6
2. UOPŠTE O OCENI POTREBA KLASTERA.....	8
3. PREGLED RESURSA I POSLOVNIH POTENCIJALA ZA PREKOGRANIČNU SARADNJU KLASTERA	10
4. ISTRAŽIVANJE POTREBA KLASTERA U CBC REGIONU	13
ANEKS 1: UPITNIK ZA INTERVJUISANJE KLASTERA.....	18
ANEKS 2: LISTA KLASTERA KOJI SU UČESTVOVALI U ISTRAŽIVANJU	27

EUROPEAN UNION

The Balkan Cluster

Bulgaria-Serbia
IPA Cross-Border Programme

LISTA SKRAĆENICA

BDP	Bruto društveni proizvod
BG	Bugarska
CBC	Prekogranična saradnja (eng. Cross-Border Cooperation)
EU	Evropska unija
MMSP	Mikro, mala i srednja preduzeća
MSP	Mala i srednja preduzeća
NVO	Nevladina organizacija
SER	Srbija

UVOD

Projekat Balkan klaster je ko-finansiran od Evropske unije kroz IPA Program prekogranične saradnje Bugarska-Srbija, sa ciljem kreiranja platforme za kolaboraciju klastera, MSP i institucija podrške u prekograničnom regionu Bugarske i Srbije.

Ključne projektne aktivnosti su klaster mapiranje, istraživanje potreba klastera i izrada nacrtu strategije razvoja Srpsko-Bugarske klasterske mreže. Cilj je identifikovanje potencijala za izgradnju klasterske saradnje u prekograničnoj oblasti Bugarske i Srbije.

Istraživanje razvoja klastera u prekograničnoj oblasti sa srpske strane je spovedeno primenom desk istraživanja i terenskog rada – korišćena je tehnika intervjuisanja uz korišćenje strukturiranog upitnika, na principu „licem u lice“, na području u Nišavskog, Pirotskog, Jablaničkog i Pčinjskog okruga, radi sagledavanja ekonomskih indikatora i organizacionih formi i ponašanja, kao i jakih i slabih strana poslovanja, institucionalnog i pravnog okruženja razvoja klastera.

U istraživanju i oceni potreba klastera realizovano je 24 intervju sa akterima klastera i klusterskih inicijativa na terenu. Intervjui su urađeni korišćenjem istraživačkog upitnika odobrenog od projektnog tima (Aneks 1_Upitnik za intervjuisanje klastera). U cilju boljeg fokusiranja prekogranične klasterske strategije, ovaj upitnik je imao za cilj prikupljanje informacija o klusterskoj organizaciji, aktivnostima, kompetencijama i potrebama, kao i o strateškim potencijalima za kreiranje prekogranične mreže klastera.

1. JAČANJE KLASTERA U PREKOGRANIČNOM REGIONU BUGARSKE I SRBIJE

Preduzetništvo je jedan od najvažnijih pokretača lokalnog ekonomskog razvoja. Novoformirana preduzeća – početnici u poslovanju ili popularno „Start-up“-ovi i aktivnosti malih i srednjih preduzeća (MSP) pomažu pokretanju procesa kreiranja poslova i ekonomskog rasta kroz akceleraciju inovacija i promociju potpunijeg korišćenja ljudskih, finansijskih i drugih resursa. Vitalnost novog i sektora malog biznisa je svakako vodeća determinanta lokalne konkurentnosti i pokazatelj kako lokalna ekonomija može uticati na rezultate nacionalne ekonomije.

Javna politika na lokalnom nivou može igrati značajnu ulogu u podsticanju preduzetničke izvodljivosti donošenjem mera i regulativa koje će uticati na razvoj poslovnih aktivnosti preduzetnika u nepokrivenim tržišnim segmentima, na primer javna politika preduzetnicima može olakšati pristup finansijskim sredstvima, raspoloživom poslovnom i proizvodnom prostoru, pružiti podršku u oblasti izgradnje kapaciteta preduzetnika kroz programe preduzetničkih obuka i poslovnog savetovanja, omogućiti sticanje znanja o lokalnoj ekonomiji što će doprineti izgradnji poslovne kompetencije preduzetnika, efikasnijem poslovnom umrežavanju i razmeni znanja. Lokalne vlasti i razvojne agencije bi trebalo da budu aktivne u dizajniranju i isporuci preduzetničkih programa. Ovo uključuje intervencije koje ohrabruju preduzetničke stavove, podržavaju treninge, poboljšavaju pristup finansijama, promovišu izvoz i internacionalizaciju, podržavaju inovacije i razvoj poslovnih mreža.

Ključni operativni koraci u razvoju i jačanju klastera u prekograničnom regionu su:

- *Identifikacija klastera*
- *Mapiranje klastera*
- *Ocena potreba klastera*
- *Strategija razvoja klastera, akcioni plan i budžet*
- *Monitoring i evaluacija*

Proces mapiranja klastera u Nišavskom, Pirotskom, Jablaničkom i Pčinjosm okrugu uključio je prikupljanje sledećih podataka: *ime klastera; lokacija kancelarije klastera; klaster i klasterska inicijativa / klaster osnovan uz podršku vlasti; nacionalna / regionalna / lokalna misija; tradicionalna umetnost/zanatska proizvodnja/moderno MMSP, velika kompanija; vertikalno umrežavanje/horizontalno umrežavanje/ obe mreže; specijalizovani proizvod, starost tehnologije, izvozni potencijal, tržišna zasnovanost/resursi/infrastruktura, jedan vodeći problem (marketing, tehnologija, kvalitet, finansije, itd.).*

Klaster mapa je kreirana na osnovu sumiranja i analize rezultata istraživanja koje je realizovano na terenu na sastancima „licem u lice“, uz upotrebu struktuiranog intervjua, kroz prikazivanje klasterske inicijative i klastera na mapu prekograničnih okruga. 24 klastera i klusterskih inicijativa je identifikovano i mapirano (*Aneks 2: Lista klastera koji su učestvovali u istraživanju*).

2. UOPŠTE O OCENI POTREBA KLASTERA

Ocena potreba klastera je osnova strateškog planiranja, kao i ključna informacija na kojoj će se bazirati uspostavljeni monitoring sistem. Zbog toga bi ocenu potreba klastera trebalo ustanoviti kao kontinuiranu aktivnost u ciklusu razvoja klastera.

Koordinirana ocena proizilazi iz partnerstva između svih aktera klastera - javnog sektora, akademije i kompanija, u cilju ocene ekonomske situacije i identifikovanja potreba identifikovanih i mapiranih klastera i klusterskih inicijativa. Lokalna i nacionalna vlast, obrazovno istraživačko razvojne institucije i mala i srednja preduzeća podstiču se da učestvuju aktivno u ovom procesu, radi davanja mišljenja i sugestija sa ciljem sagledavanja potreba klastera.

Sagledavanje potreba klastera treba sprovoditi jednom godišnje. Prikupljeni i analizirani podaci potreba klastera predstavljaju informacije koje podržavaju i unapređuju rad tela za razvoj klastera na nacionalnom nivou kroz mogućnost boljeg koncipiranja zahteva za programe podrške razvoju klastera, razumevanja uticaja i evaluaciju izazova i efikasnije planiranje. Ovaj dokument predstavlja komprehensivnu analizu sveukupne situacije and povezanih potreba. Strukturiran je kao analitički okvir razvijen za klustersku zajednicu u targetiranoj lokaciji.

Sagledavanje potrebe klastera izgrađuje se i proširuje na osnovu analize potreba identifikovanih i mapiranih klastera, čineći diskretni korak u implementaciji ciklusa razvoja klastera. Razvija se deljenjem odgovornosti među akterima klastera, zahtevajući jaku kolaboraciju između nacionalnog i/ili regionalnog strateškog razvoja klastera i informisanja klusterskih organizacija, kao i kroz podršku EU i mehanizme inter-klasterse koordinacije.

Radi podrške prioritetnim potrebama, klusterske organizacije koriste standardne alate zasnovane na ozbiljnom pristupu rangiranja. Alat obezbeđuje metod i strukturu za određivanje prioriteta potreba uz kategorizaciju i težinske indikatore sa aspekta geografskih oblasti, sektora, inter-sektorskih aspekata i demografije. Može biti prilagođena u oba slučaja i kada kontekstu nedostaju podaci i kada ima dovoljno podataka. Nalazi izvedeni iz primene ovog alata trebalo bi uključiti u sagledavanje razvoja klastera. Alat je opcioni, i drugi alati razvijeni za različite kontekste mogu alternativno biti korišćeni za ozbiljna rangiranja.

Pored toga, svaka prekogranična zemlja će nastaviti da radi na kontrolnoj tabli razvoja klastera za prezentovanje podataka o potrebama, monitoringu i izazovima u lako svarljivom formatu, zasnovanom na informacijama prezentovanim u skladu sa sagledavanim klasterskim potrebama.

Opšti cilj ocene razvoja klastera:

- Razvoj debate o razvoju klastera; racio za političku/stratešku intervenciju i vrsta politike/strategije podrške klasteru;
- Proučavanje instrumenata i politika/strategija neophodnih za podsticanje razvoja MSP klastera;
- Pružanje „know-how“ i podrške učesnicima spremnim da promovišu MSP razvoj klastera u CBC regionu

Specifičan cilj ocene razvoja klastera:

Prikupljanje, diskusija I analiza potreba aktera klastera kao početna tačka za strateško planiranje klasterski zasnovanog održivog razvoja MSP.

3. PREGLED RESURSA I POSLOVNIH POTENCIJALA ZA PREKOGRANIČNU SARADNJU KLASTERA

Sa aspekta strateških izazova CBC SER-BG ekonomski sektori klasifikovani su u 15 biznis tipologija: *energija, metal i elektro industrija; građevina; poljoprivreda i proizvodnja hrane; drvna industrija; preduzetništvo; obuća, tekstil, koža; trgovina, turizam, transport i katering; zdravstvo; zanatstvo; coksaltin i poslovne usluge; reciklaža; IKT; i automobilska industrija.*

Prekogranični region Bugarska – Srbija karakteriše veoma raznovrsna topografija i klima, raznovrsno zemljište, brojna staništa i vrste.

Zemljište u regionu je odgovarajuće za uzgajanje skoro svih žitarica kao što su pšenica, ječam, kukuruz, raž, ovas, pirinač, pir, suncokret, hmelj, konoplja, krompir, vinova loza, voće, povrće i drugo. Teritorija regiona obiluje mnogim prirodnim atrakcijama – pećinama, The territory of the region hosts many natural attractions - caves, stenama i divnim vodopadima. Region karakteriše visok nivo biodiverziteta – brojne jedinstvene i retke i ugrožene biljke i životinje. Ima nekoliko rezervata i puno zaštićenih oblasti i zona. Takav biodiverzitet omogućava transformaciju regiona u atraktivan centar za naučnike, studente i ljubitelje prirode iz celog sveta. Naseljenost od davnina doprinela je da region prirodno obiluje kulturnim i istorijskim nasledjem. Mnoge religije i kulturno istorijski spomenici iz antičkog perioda do danas mogu se naći u ovom regionu. Region je bogat mineralima, što je od velikog ekonomskog značaja, ali njegovu najveću vrednost čine termalni mineralni izvori sa lekovitim mogućnostima. U celini, region ima dobru saobraćajnu dostupnost, ali zahteva dodatna ulaganja i u puteve, infrastrukturu, javnu kanalizaciju, postrojenja za preradu otpada i turističku infrastrukturu. Analiza resursa u prekograničnom regionu Bugarska – Srbija ukazuje na razvojne mogućnosti u različitim pravcima.

Neke od najnerazvijenijih oblasti u obe zemlje su locirane u Sofijskom okrugu – Nišavskom, Pirotskom, Jablaničkom i Pčinjskom okrugu. Struktura ekonomije je raznolika. Analize sugerišu ta sveukupnu vodeću ulogu među industrijama ima rudarstvo i procesna industrija / prerada, praćena uslugama i poljoprivredom.

Ocena potreba klastera poentira sledeće oblasti prekogranične saradnje klastera:

- Podsticanje industrije prerade hrane, zasnovano na konkurentskoj prednosti CBC regiona zbog potpuno drugačijeg ukusa koji je dodatna vrednost pripremljene hrane.
- Priprema razvoja industrije turizma zasnovane na nasleđu CBC regiona, ponovo ovo je zasnovano na promenama trendova u turizmu. Turizam u svim svojim formama – obrazovnom, naučnom, ekološkom, ruralnom, religioznom, ali pre svega zdravstvenom i rekreativnom turizmu, je identifikovan kao glavna grana sa najvećim i još uvek neiskorišćenim potencijalima za ekonomski oporavak, zapošljavanje i dugoročni održivi razvoj regiona. Saglasno Svetskom ekonomskom forumu, industrija turizma učestvuje sa 9% u globalnom BDP-u i 120 milliona poslova u turizmu i 125 million pomoćnih poslova; jedan novi posao na odgovarajućoj destinaciji stvara 30 novih turista¹.
- Omogućava razvoj IKT, drvo preradivačke industrije / proizvodnje nameštaja, tekstila, građevine i proizvodnje energije iz obnovljivih izvora.

Preko granično klstersko povezivanje se preporučuje u sledećim oblastima:

- **Agro klasteri – Klasteri zdravstvenog turizma:** proizvodnja kvalitetne hrane i pića; proizvodnja lekovitog bilja, meda i drugih proizvoda neophodnih za spa/banjske centre;
- **Turistički klasteri – Klasteri transporta i logistike:** ponuda komfornih i rekreativnih turističkih usluga, domaće radinosti i transportnih usluga, uključujući posete prirodi, kulturno-istorijskim i religioznim mestima u regionu.
- **Klaster wellness i zdravstveni turizam – Klaster energetske efikasnosti,** osvežavanje spa procedura i raznovrsne dodatne turističke aktivnosti.
- **Klasteri Wellness – Dentalni – Zdravstveni turizam:** ponuda brojnih usluga visokog kvaliteta po konkurentnim cenama poput stomatologije, kozmetike, fizikalne terapije.
- **Klaster alternativnog turizma – Klaster starih zanata i umetnosti:** Ruralni turizam; istraživački turizam – putovanja sa interesovanjem u oblasti geologije, ornitologije, botanike, posmatranja divljih životinja; eko-turizam; planinski turizam; avanturistički turizam - biciklizam, jahanje, skijanje i bob, and snowshoeing, planinski biciklizam, veslanje, ronjenje,

¹ <http://www.weforum.org/content/global-agenda-council-new-models-travel-tourism-2012-2014-0>

istraživanje pećina, paraglajding, planinarenje, alpske rute sa vodičem, tematski turizam – povezan sa kulturnim i istorijskim nasleđem; turizam povezan sa religijom (posete manastirima, svetilištima i svetinjama), vino, tradicionalna kuhinja, etnografija i tradicionalna muzika i zanatstvo – ppsevacija i trening u oblasti tradicionalnog zanatstva: vez, tkanje, pletenje, keramika, rezbarenje, livenje zvona i pravljenje muzičkih instrumenata.

Prekogranični klusterski zasnovan ekonomski razvoj treba biti fokusiran na razvoj **specijalnog CBC regionalnog brenda**, nudeći visoko-kvalitetnu tradicionalnu hranu napravljenu u CBC regionu poput voća, povrća, mesa, mleka, meda itd.

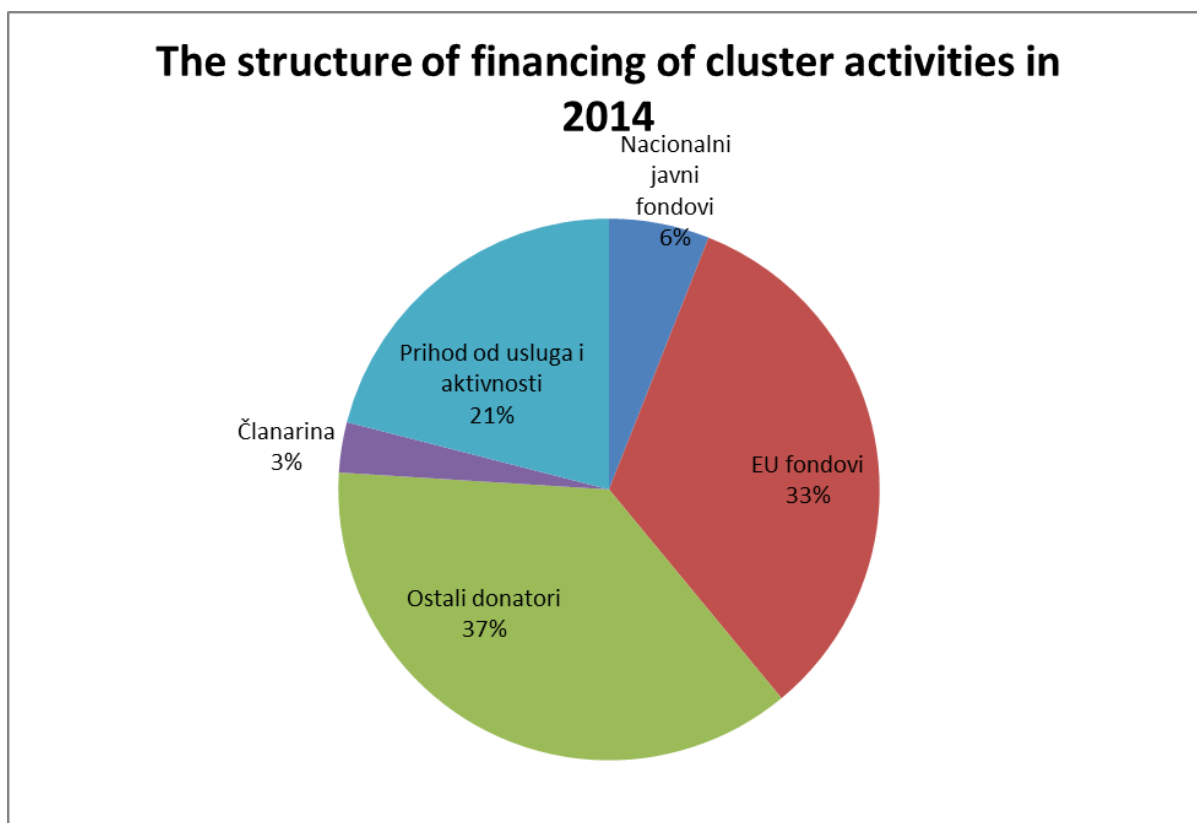
4. ISTRAŽIVANJE POTREBA KLASTERA U CBC REGIONU

Upitnik (Aneks 2: Lista klastera koji su učestvovali u istraživanju) je popunilo 24 mapiranih klastera u prekograničnom region Srbije (100%). Bilo je 17 klastera i 7 klusterskih inicijativa. Klasteri su osnovani u formi asocijacija / NVO. Prosečna starost klastera je 5 godina.

Prosečan broj članova je 380 preduzetnika i MSP i 75 institucija podrške.

Prosečan godišnji budžet za klusterske aktivnosti u 2014. bio je 19.375 evra.

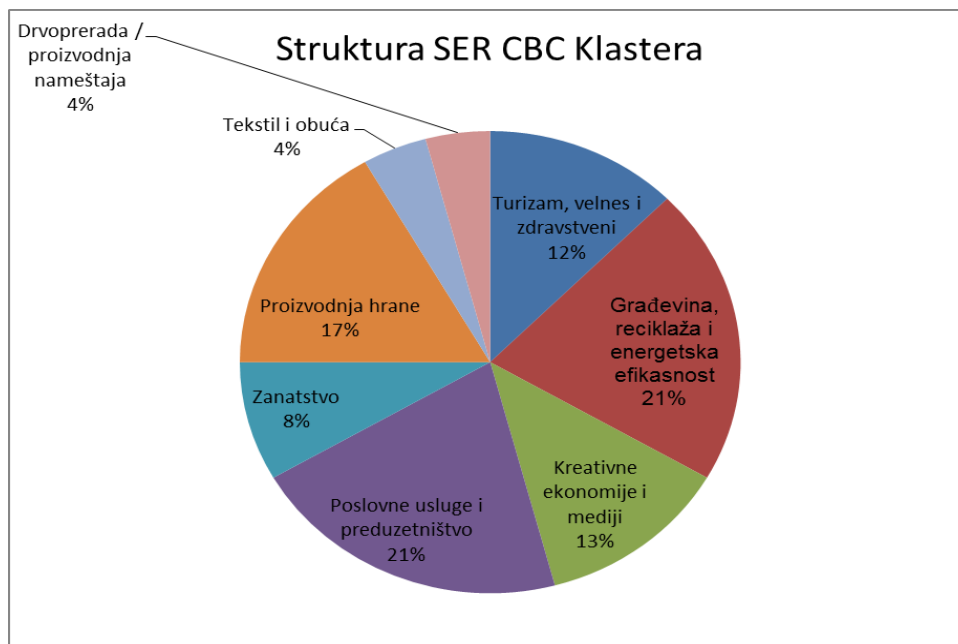
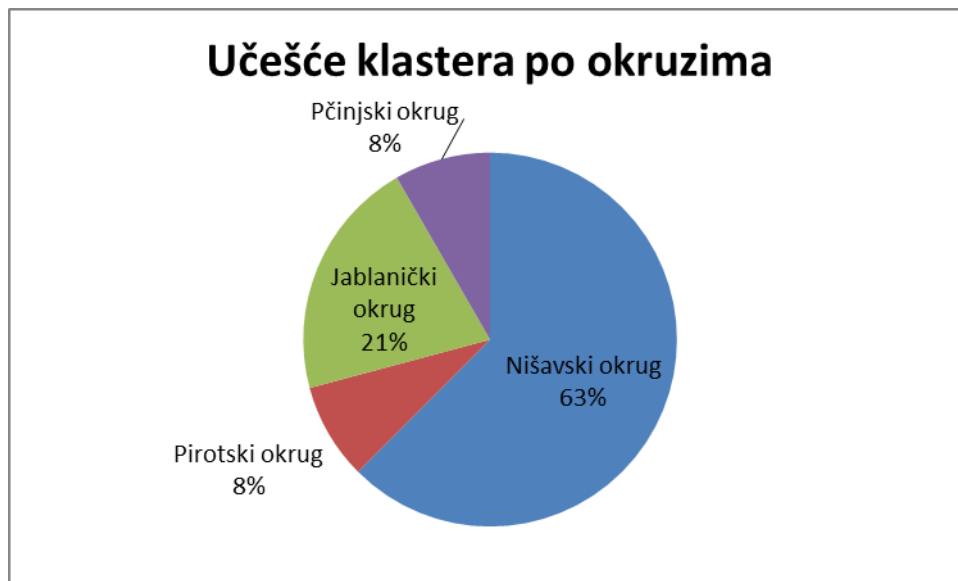
Struktra finansiranja klusterskih aktivnosti u 2014. je sledeća: Nacionalni javni fondovi 6%, EU fondovi 33%, ostale donacije 37%, članarine 3%, prihod od usluga i aktivnosti 21%.

Prosečan broj zaposlenih u klasterima – članica poslovne zajednice u 2014. je 1.950 ljudi.

- INFORMACIJE O KLASTERU, STRUKTURA I ORGANIZACIJA

Na osnovu opštih informacija o klasterima, uočeno je 15 klastera u Nišavskom okrugu, 2 klastera u Pirotskom okrugu, 5 klastera u Jablaničkom okrugu i 2 u Pčinjskom okrugu.

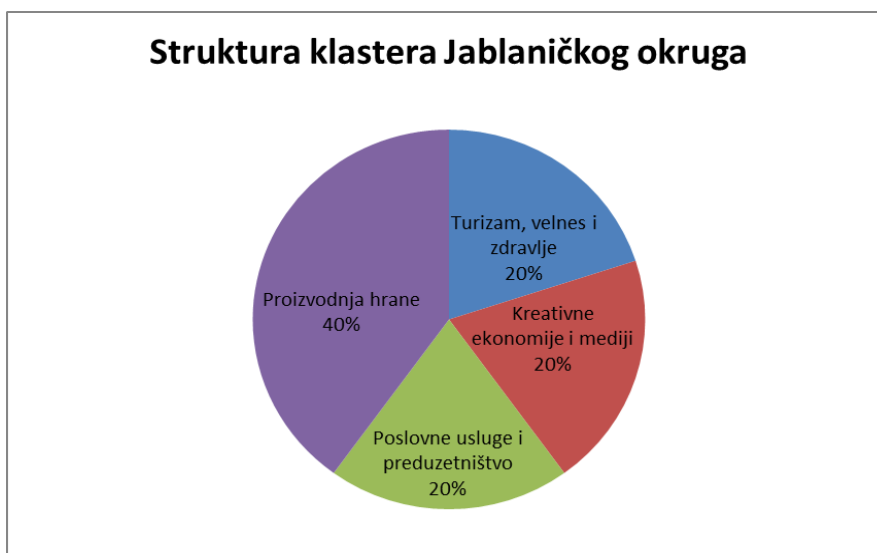
U Nišavskom okrugu, klasteri su inicirani ili osnovani u sledećim ekonomskim oblastima: turizam, velnes i zdravstvo 2; građevina, recikiranje i energetska efikasnost 5; kreativne ekonomije i mediji 2; poslovne usluge i preduzetništvo 3; zanatstvo 2; proizvodnja hrane 1.

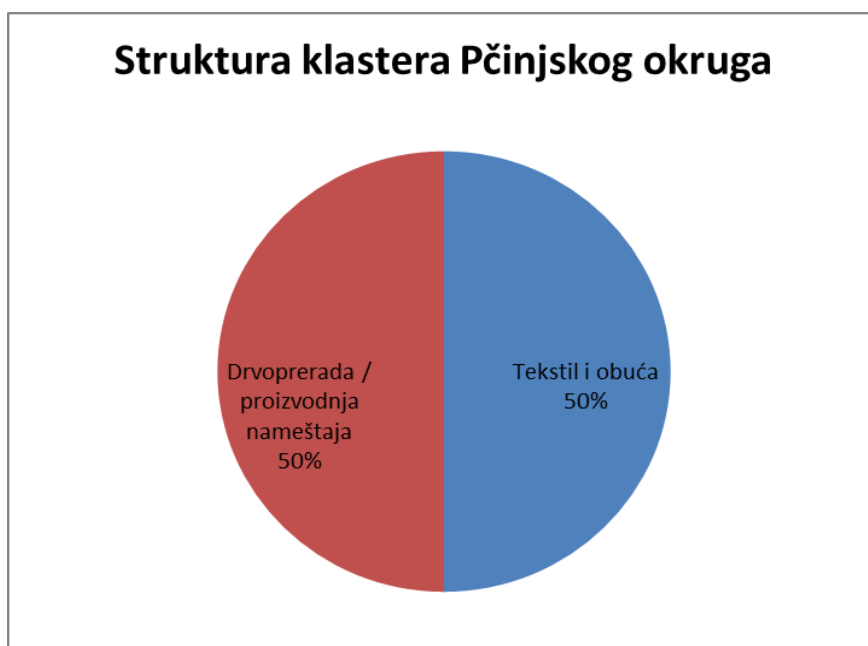
U Pirotskom okrugu, klasteri su inicirani ili osnovani u sledećim ekonomskim oblastima: poslovne usluge i preduzetništvo 1 i proizvodnja hrane 1.

U Jablaničkom okrugu, klasteri su inicirani ili osnovani u sledećim ekonomskih oblastima: turizam, velnes I zdravstvo 1; kreativne ekonomije I mediji 1; poslovne usluge I preduzetništvo 1; proizvodnja hrane 2.

U Pčinjskom okrugu, klasteri su inicirani ili osnovani u sledećim ekonomskim oblastima: Tekstil I obuća 1; Drvoprerada / Proizvodnja nameštaja 1.

U okviru sprovedenog istraživanja potreba klastera, klasteri kao najpogodnije načine transfera znanja izdvajaju radionice (66.7% ispitanika), treninge i seminare (41.7% ispitanika) i na kraju studijska putovanja.

Na osnovu pozitivnih odgovora 84.6% ispitanika u vezi potrebe za treningom klaster menadžera ili fasilitatora, može se zaključiti da je svest o razvoju klastera kao načinu udruživanja preduzeća u regionu na visokom nivou.

Većina učesnika – 69.2% izabrala je veštinu upravljanje timom kao veštinu koja značajno može doprineti promociji klusterskih aktivnosti. Visoko rangirane potrebe upravljanja klasterom su takođe poslovno planiranje i međunarodna komunikacija među članicama (61.5% ispitanika), 46.2% ispitanika tvrdi da će menadžment veštine biti od presudne važnosti za dalji razvoj klastera. Potreba za razvojem ovih veština poentira značaj međunarodne komunikacije za progress klastera u Srbiji. Više od trećine učesnika (38.5% ispitanika) izdvojila je razvoj poslovne ideje, menadžment promena i upravljanje rizikom kao prioritet koji treba da budu poboljšani u modernom turbulentnom poslovnom okruženju.

Danas se podrazumeva da je marketing jedna od najvažnijih poslovnih veština svake organizacije. U vezi klastera u Srbiji, većina ispitanika izabrala je marketing planiranje sa tržišnom segmentacijom (69.2%) kao discipline esencijalnu za njihovo marketing izvođenje. 53.8% ispitanika klaster aktera smatra da su marketing planiranje, ponašanje potrošača i veštine brendiranja odgovorni za bolju vidljivost i imidž. Važnost internet marketinga poentiralo je 46.2% ispitanika – predstavnika klastera iz projektom obuhvaćenog prekograničnog regiona u Srbiji.

Jedan od najvažnijih faktora razvoja klastera u region je nedostatak poverenja među članicama. Predstavnici klastera su istovremeno i konkurenti i saradnici, tako da je veoma važno investirati u socijalni kapital. Potrebu za ovim je izrazilo 84.6% ispitanika – aktera klastera sa srpske strane projektom obuhvaćene prekogranične oblasti.

92.3% pozitivnih odgovora na upitnik ukazuje da aktivnosti razvoja klastera projekta “Balkanski klaster” podržavaju efikasno funkcionisanje klastera i omogućavaju projektom timu uvažavanje tekućeg rada i izvođenje projektog tima u predstojećem period.

EUROPEAN UNION

The Balkan Cluster

Bulgaria-Serbia
IPA Cross-Border Programme

ANEKS 1: UPITNIK ZA INTERVJUISANJE KLASTERA

EUROPEAN UNION

The Balkan Cluster

Bulgaria-Serbia
IPA Cross-Border Programme

Upitnik za intervjuje sa klasterima

Projekat **Balkan klaster** se kofinansira od strane Evropske unije kroz IPA Program prekogranične saradnje Bugarska - Srbija, u cilju stvaranja platforme za saradnju klastera, malih i srednjih preduzeća i institucija za podršku u prekograničnoj regiji Bugarske i Srbije.

Trajanje projekta je 12 meseci. Projektne aktivnosti počele su u maju 2015, a biće realizovane od strane dva partnera na projektu: Fondacije za razvoj preduzetništva, Sofija i Kuće Klastera Niš.

Jedna od ključnih projektnih aktivnosti je mapiranje klastera i istraživanje potreba klastera i izrada Strategije za razvoj mreže klastera Srbija-Bugarska. Cilj je da se identifikuju potencijali za izgradnju saradnje klastera u pograničnom području Bugarska - Srbija.

U cilju boljeg fokusiranja Strategije, ovaj upitnik ima za cilj prikupljanje informacija o klusterskim organizacijama, aktivnostima, nadležnostima i potrebama klastera i klusterskih inicijativa, kao i na strateškom potencijalu za stvaranje mreže za prekograničnu saradnju klastera.

REČNIK:

Klasteri su oblik povezivanja kompanija koje pokreće inovacije, produktivnost i konkurentnost kroz saradnju između poslovne zajednice, obrazovno - istraživačkih institucija i javnog sektora. Smatra se da klasteri povećavaju produktivnost sa kojom kompanije mogu da se takmiče, nacionalno i globalno.

I INFORMACIJE O KLASTERU

Naziv organizacije:	
Kontakt osoba:	
Adresa (ulica, grad, region):	
Telefon:	
Fax:	
E-mail:	
Web :	
Misija:	
Ime i funkcija osobe sa kojom je radjen intervju	
Vizija:	
Strateski ciljevi:	
Reference/Kljucni projekti:	1. 2. 3.

II STRUKTURA I ORGANIZACIJA

1. Kada je klaster počeo sa radom?

Godina:

2. Zvanična forma klastera (npr. NVO, udruženje, kooperativa ...)?

.....

3. Ko je odgovoran za organizaciju klastera?

.....

4. Koji je tematski fokus klastera?

.....

Tablica kodova

1. Aeronautika	1
2. Poljoprivredno-prehrambeni	2
3. Automobili	3
4. Biotehnologija	4
5. Posao i finansijske usluge	5

6. Hemijski	6
7. Izgradnja (uklj. Oprema)	7
8. Kreativni	8
9. Elektronika, Električna oprema	9
10. Energetska	10
11. Životna sredina / zelene tehnologije	11
12. Obuća i koža	12
13. Zdravstveni	13
14. IKT	14
15. Zanatstvo	15
16. Logistika	16
17. Materijali i novi materijali	17
18. Mehatronika	18
19. Mediji	19
20. Obrada metala / Proizvodnja	20
21. Mikro- i nanotehnologije	21
22. Optika i Fotonika	22
23. Pakovanje	23
24. Plastika	24
25. Štampa	25
26. Tehnologija izrade	26
27. Softveri	27
28. Telekomunikacije	28
29. Tekstil	29
30. Turizam	30
31. Transport, infrastruktura	31
32. Drvo, papir, nameštaj	32
33. Ostalo (molimo navedite): _____	

5. KOLIKO ČLANOVA IMA KLASTER IMA U OVOM TRENUTKU?

	Broj
Članovi klastera ukupno:	
Preduzeća:	
od toga MSP:	
Univerziteti i obrazovne institucije	
Ostale istraživačke institucije	
Institucije za podršku poslovanju /NVO	
Ostalo, navedite:	

6. KAKAV JE BIO GODIŠNJI BUDŽET ZA AKTIVNOSTI KLASTERA U 2014. GODINI?

EUR:

7. KOJI IZVORI FINANSIRANJA SU SE KORISTILI ZA AKTIVNOSTI KLASTERA U 2014. GODINI?

	Korišćeno	% od ukupnog budžeta
Nacionalni javni fondovi (centralne, regionalne ili lokalne vlasti)		
EU fondovi		
Ostali donatorski fondovi		
Članarina		
Naknade za usluge i aktivnosti		
Ostalo navesti		

8. KOLIKO ZAPOSLENIH RADI U RUKOVOĐENJU KLASTERA U OVOM TRENUTKU?

(MOLIMO VAS, PROCENITE I NAVEDITE U ODNOSU NA PUNO RADNO VREME).....

9. KOJE SU GLAVNE AKTIVNOSTI KLASTERA?

Informacije i komunikacijske aktivnosti	1.
Umrežavanje članova klastera	2.
Pokretanje istraživačkih projekata	3.
Pokretanje zajedničkih projekata (s kompanijama)	4.
Traininzi i seminari	5.

Internacionalizacija MSP	6.
Marketing i promocija	7.
Politika aktivnosti	8.
Drugo, navesti _____	9.

10. DA LI JE RAD KLASTERA EVALUIRAN?

Da 1 Ne 2

AKO DA, NAVEDITE DETALJE O EVALUACIJI SPROVEDENA (SVRHA, EVALUATOR, GODINE, ITD)?

.....

III STRATEGIJA

1. KOJI SU CILJEVI I STRATEGIJA KLASTERA?

Jačanje konkurentnosti klastera	1.
Podržavanje istraživanja i inovacija u klastera	2.
Stvaranje kooperativnih mreža među članicama klastera	3.
Stvaranje istraživačkih mreža	4.
Prenos znanja	5.
Vidljivost i profilisanje u regionu (marketing lokacije)	6.
Medju klasterska saradnja na regionalnom i nacionalnom nivou	7.
Internacionalizacija klastera	8.
Drugo, navesti _____	9.

2. DA LI SU STRATEŠKI DOKUMENTI O VAŠEM KLASTERU DOSTUPNI?

Da 1 Ne 2

3. AKO DA, NAVEDITE DETALJE:

Višegodišnji strateški dokument / program klastera	1
Godišnja strategija / program / plan rada klastera	2
Drugo, navesti _____	3

4. KAKVA PODRŠKU JE VAŠEM KLASTERA NAJVIŠE POTREBNA U BUDUĆNOSTI?

(MOLIMO ODABERITE SAMO JEDNU OPCIJU)

Specifična podrška na terenu npr. internacionalizacija / prekogranična saradnja	1.
Ne-novčanu podršku npr podučavanje	2.
Finansijska podrška	3.
Drugo, navesti _____	4.

5. KOJU VRSTU NENOVČANE PODRŠKE KLASTERU SMATRATE KORISNIM?

Koučing / Podučavanje	1.
Događaji za poslovno povezivanje	2.
Baza podataka	3.
Vidljivost	4.
Sajmovi	5.
Komunikacione platforme	6.
Obezbeđivanje infrastrukture (npr kancelarije, nameštaj, oprema, itd)	7.

6. OSNOVNE NADLEŽNOSTI I JAKE STRANE KLASTERA

6. 1 Jaka strana: Molim vas, opišite specifične osnovne kompetencije i prednosti kompanija i istraživačkih institucija u vašem klasteru

.....

6. 2 Slabosti i pretnje: Molim vas, opišite specifične slabosti i pretnje kompanija i istraživačkih institucija u vašem klasteru

.....

6. 3 Mogućnosti: Molim vas, opišite specifične konkurentne prednosti preduzeća i istraživačkih institucija u vašem klasteru

.....

IV PREKOGRANIČNA SARADNJA Bugarska-Srbija

1. DA LI IMATE AKTIVNU MEĐUNARODNU / PREKOGRANIČNU SARADNJU SA DRUGIM KLASITERIMA / POSLOVNIM MREŽAMA?

Da 1 Ne 2

Ako da, navedite detalje

.....

2. JESTE LI UČESTVOVALI U MEĐUNARODNIM PROJEKTIMA U ZADNJIH 5 GODINA?

Da 1 Ne 2

Ako je odgovor da, navedite Program finansiranja

.....

Kodovi Programa

Programi evropske teritorijalne saradnje	1.
Program prekogranične saradnje Bugarska-Srbija	1.1
Ostali programi prekogranične saradnje	1.2
Programi Transnacionalne saradnje (kao što je Jugoistočna Evropa ...)	1.3
Program Međuregionalne saradnje (INTERREG)	1.4
Sedmi okvirni program (2007-2013)	2.
Istraživanje za udruženja malih i srednjih preduzeća	2.1
Regioni znanja	2.2
Istraživanja za mala i srednja preduzeća	2.3
Okvirni program za konkurentnost i inovativnost (CIP)	3.
Programi podrške politici informaciono-komunikacionih tehnologija (ICT-PSP)	4.
Drugi	5.

3. ESTE LI UČESTVOVALI U PROGRAMU PREKOGRANIČNE SARADNJE BUGARSKE I SRBIJE ?

Da 1 Ne 2

4. AKO JE ODGOVOR DA, MOLIMO OPIŠITE ULOGU I UČEŠĆE U PROJEKTU

Vodeći partner	1.
Partner na projektu	2.
Organizacija za podršku, nije uključena u projekat	3.
Član radne grupe	4.
Učesnik na treningu ili sličnom događaju	5.
Ostalo navesti	6.

5. KOJI JE VAŠ NIVO ZNANJA O PROGRAMU PREKOGRANIČNE SARADNJE BUGARSKA-SRBIJA?

1	2	3	4	5
Nizak	Srednji		Visok	

6. KAKAV JE, PO VAMA, STRATEŠKI ZNAČAJ PREKOGRANIČNE SARADNJE BUGARSKE I SRBIJE ZA VAŠ KLASTER INICIJATIVU?

1	2	3	4	5
Nizak	Srednji		Visok	

7. GDE VIDITE PREDNOSTI PREKOGRANIČNE SURADNJE BUGARSKIH I SRPSKIH KLASTER INICIJATIVA ILI MREŽA?

Uspostavljanje međunarodnih kontakata i transnacionalne saradnje za klaster	1.
Pristup novim / međunarodnim tržištima	2.
Pristup inovativnom razvoju, tehnologijama	3.
Jačanje međunarodnih lanaca vrednosti	4.
Pristup javnim fondovima (EU projekti ili druga multilateralna sredstava)	5.
Podizanje međunarodne vidljivosti klastera i / ili klasterskog regiona	6.
Povećanje mobilnosti ljudskih resursa članica klastera	7.
Internacionalizacija politike klastera	8.
Privlačenje novih članova klastera	9.
Smanjenje troškova kroz korišćenje sinergije	10.
Ostalo navesti	11.

8. KOJE SU GLAVNE PREPREKE / TEŠKOĆE ZA RAZVOJ PREKOGRANIČNE SARADNJE BUGARSKIH I SRPSKIH KLASTER INICIJATIVA ILI MREŽA?

Finansiranje aktivnosti	1.
Nedostatak interesovanja članova klastera	2.
Ciljevi i rezultati Prekograničnog projekta nisu u potpunosti u okviru strategije klastera	3.
Nedostatak znanja o programima EU	4.
Nedostatak kontakata	5.
Interkulturalni problemi	6.
Nedostaje odgovarajuća podrška na političkom nivou	7.
Ostalo navesti	8.

9. DA LI STE ZAINTERESIRANI ZA POVEĆANJE SARADNJE SA KLASTERIMA U BUGARSKOJ?

Da 1 Ne 2

Komentar

.....

10. KOJE POTENCIJALNE AKTIVNOSTI MOGU DA PODSTAKNU SARADNJU KLASTERA U PREKOGRANIČNOM REGIONU BUGARSKE I SRBIJE?

.....

.....

Hvala vam puno na vašem vremenu!

The Balkan Cluster – Balkan klaster – Балкански клъстер
 N°: 2007CB16IP0006-2011-2-167
 The project is co-funded by EU through the Bulgaria-Serbia IPA Cross-border Programme
 Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз ИПА Програм преноса сарадње Бугарска-Србија
 Проектът е съфинансиран от Европейския съюз чрез Програмата за трансгранично сътрудничество по ИПП България-Сърбия

EUROPEAN UNION

The Balkan Cluster

Bulgaria-Serbia
IPA Cross-Border Programme

ANEKS 2: LISTA KLASTERA KOJI SU UČESTVOVALI U ISTRAŽIVANJU

	MEDICAL START UP KLASTER, NIŠ
	GRAĐEVINSKI KLASTER "OPEKA-BRICK", NIŠ
	GRADJEVINSKI KLASTER "DUNDJER", NIŠ
	KLASTER UMETNICKIH I STARIH ZANATA "VILIN VEZ", NIŠ
	KLASTER DIZAJNERA I ŠTAMPARA "DIZAJN I ŠTAMPA" DIŠ NIŠ
	KLASTER ZELENE GRADNJE, NIŠ
	KLASTER RECIKLAŽA JUG, NIŠ
	KLASTER ŽENSKOG PREDUZETNIŠTVA "ZA", GADŽIN HAN
	KLASTER TRADICIONALNIH RUKOTVORINA „ETNO FORUM“, SVRLJIG
	KLASTER PREDUZETNIKA, ALEKSINAC
	KLASTER SIRA "JUG", NIŠ
	KLASTERSKA INICIJATIVA MEDIJA NIŠ
	KLASTERSKA INICIJATIVA KONSULTANATA I POSLOVNIH USLUGA JUŽNE SRBIJE, NIŠ
	KLASTERSKA INICIJATIVA EKO TURIZMA "BANJAC", NIŠKA BANJA
	KLASTERSKA INICIJATIVA ENERGETSKE EFIKASNOSTI I OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE JUŽNE SRBIJE, NIŠ
NIŠAVSKI OKRUG	
	KLASTER PREDUZETNIKA, PIROT
	KLASTER PROIZVOĐAČA KOBASICA "PEGLANA KOBASICA", PIROT
PIROTSKI OKRUG	
	REGIONALNI VOĆARSKI KLASTER JUŽNE SRBIJE, LESKOVAC
	TURISTIČKI KLASTER "RADAN", LEBANE
JABLANIČKI OKRUG	
	KLASTERSKA INICIJATIVA "UKUS JUGA", LESKOVAC
	KLASTERSKA INICIJATIVA OMLADINSKOG PREDUZETNIŠTVA "AKTIVATOR", LESKOVAC
	KLASTERSKA INICIJATIVA "KREATIVNE EKONOMIJE", LESKOVAC
PČINJSKI OKRUG	
	KLASTER PROIZVOĐAČA OBUĆE "KOŠTANA-SHOES", VRANJE
	SRPSKI KLASTER NAMEŠTAJA, VRANJE